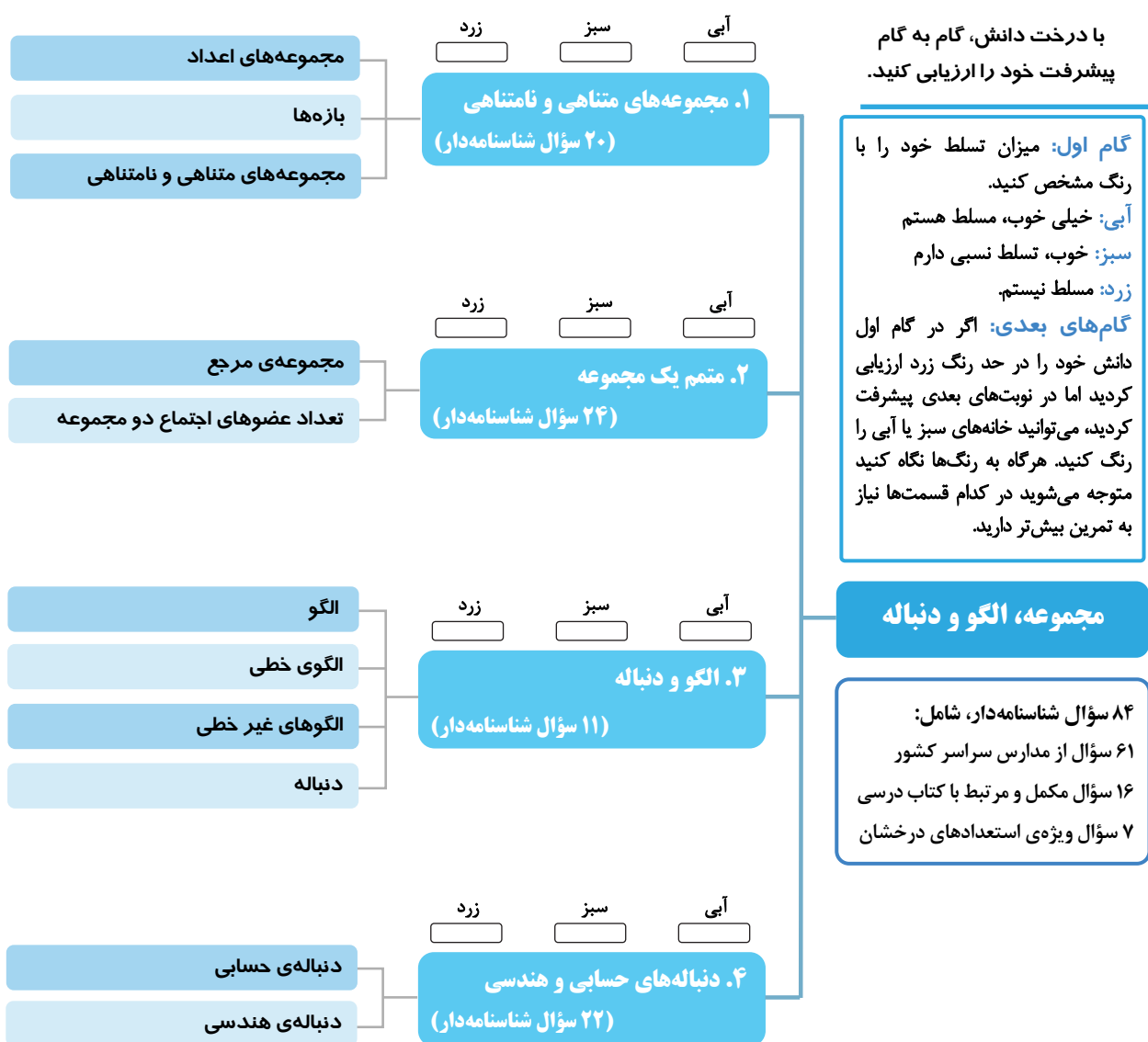

مجموعه، الگو و دنباله

فصل اول

تنظیم، گزینش و سوال‌های تألیفی این فصل: فرهاد حامی

۱. مجموعه‌های منتهی و نامتناهی

مجموعه‌های اعداد

مرجع

روانسر - ملامصدر - ۹۲ (۹ بار)	الف) $\frac{-3}{4} \in \mathbb{R}$ پ) $\mathbb{N} \cap \mathbb{Z} = \mathbb{N}$	۱. درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را بررسی کنید. ب) $\mathbb{Q} - \mathbb{N} = \mathbb{N}$ ت) $\mathbb{Z} \subset \mathbb{Q}$
موند - استعداد های درخشان علامه جعفری - ۹۴ (۱۱ بار)	الف) $\frac{5}{4} \in (\mathbb{Q} \cup \mathbb{Q}')$ پ) $\frac{-2}{3} \in (\mathbb{N} \cap \mathbb{R})$	۲. درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را بررسی کنید. ب) $\sqrt{5} \notin \mathbb{Q}$
(۱۳ بار) الف) شیراز - بزرگی - ۹۳ ب) آمل - فرزاتگان - ۹۳	الف) $(W \cap Z) - \{0\} =$ ب) $(Q \cap R) \cup Z =$	۳. طرف دوم هر یک از تساوی‌های زیر را بنویسید.

بازه‌ها

اردبیل - فردوس - ۹۳ (۱۷ بار)	الف) $A = \{x \in \mathbb{R} \mid x \leq -2\}$ پ) $C = \{x \in \mathbb{R} \mid -3 < x \leq 5\}$	۴. هر یک از مجموعه‌های زیر را به صورت بازه بنویسید و روی محور نمایش دهید. ب) $B = \{x \in \mathbb{R} \mid x \geq 3\}$ ت) $D = \{x \in \mathbb{R} \mid x \geq 3 \text{ یا } x < 1\}$
سنندج - استاد احمدی - ۹۴ (۷ بار)		۵. بازه‌ی $(-1, 3)$ را به صورت مجموعه نمایش داده و آن را روی محور حقیقی رسم کنید.
(۲۵ بار)		۶. جدول زیر را کامل کنید.
اهواز - ایمان - ۹۳	نوع بازه	نمایش هندسی
اهواز - ایمان - ۹۳	نیم باز	$\{x \in \mathbb{R} \mid 0 \leq x < 7\}$
شهرکرد - معراج - ۸۸		$\{x \in \mathbb{R} \mid x < 5\}$
صفحه‌ی ۵ - کار در کلاس - مکمل و مشابه تمرین ۱	الف) $(-1, 5) \subset (-2, 4]$ پ) $\{-3, 4\} \subset (-4, 5)$	۷. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. ب) $a \in (a, 2a]$ ت) $3 \in \mathbb{R} - (-1, 5)$
آبادان - خاتم الانبیاء - ۹۴ (۳۰ بار)		۸. اگر $A = \{x \in \mathbb{R} \mid -2 < x < 2\}$ و $B = [-4, 1)$ ، آنگاه مجموعه‌های $A \cap B$ و $A \cup B$ را به صورت بازه نمایش دهید و روی محور رسم کنید.
شهر بابک - علامه حلی - ۹۴ (۳۰ بار)		۹. اگر $A = \{x \in \mathbb{R} \mid x < 2\}$ ، $B = \{x \in \mathbb{R} \mid -5 < x < 3\}$ و $C = (-2, +\infty)$ ، آنگاه مجموعه‌ی $(A \cap B) \cup C$ را به صورت بازه نمایش دهید.

مرجع

(۲۷ بار) الف) تبریز - فردا - ۹۴ ب) نجف آباد - شهدای مکه - ۹۴ پ و ت) صفحه‌ی ۲ - تمرین ۴	۱۰. حاصل هر یک از مجموعه‌های زیر را با رسم آنها روی محور به دست آورید. الف) $[-۲, ۳] \cap [-۳, ۲]$ ب) $(-۴, ۷) \cup (۱, ۵)$ پ) $(-\infty, ۳) \cap [۳, +\infty)$ ت) $(-۲, ۵) \cup (-۱, ۱۱]$
قوچان - فرزانتگان - ۹۳ (۱۷ بار)	۱۱. اگر $A = \{x \in \mathbb{R} \mid ۲ \leq x\}$ و $B = \{x \in \mathbb{R} \mid x \leq ۵\}$ ، آنگاه مجموعه‌ی $A - B$ را به صورت بازه نمایش دهید.
املش - نمونه دولتی نرجسیه - ۹۲ (۶ بار)	۱۲. بازه‌های $A = (-۵, ۴)$ ، $B = [-۳, ۷)$ و $C = (۱, ۱۲)$ را در نظر بگیرید. مجموعه‌ی $B - (C - A)$ را به صورت بازه نمایش دهید.

مجموعه‌های متناهی و نامتناهی

(۳۰ بار) الف) تبریز - امین - ۹۳ ب) تبریز - توحید - ۹۲ پ) تبریز - میناق - ۹۲ ت) تهران - آیین روشن - ۹۳ ث) تهران - آیین روشن - ۹۲	۱۳. متناهی یا نامتناهی بودن هر یک از مجموعه‌های زیر را مشخص کنید. الف) مجموعه‌ی اعداد طبیعی ۱۰۰ رقمی ب) مجموعه‌ی اعداد اول زوج پ) مجموعه‌ی اعداد گویا بین $\frac{1}{۳}$ و $\frac{1}{۴}$ ت) مجموعه‌ی مورچه‌های روی کره‌ی زمین ث) مجموعه‌ی اعداد طبیعی بین ۳ و ۴
(۱۵ بار) الف) بوشهر - حدیث - ۹۱ ب) تهران - سادات موسی - ۹۳ پ) بیرجند - سیدالشهدا - ۹۲ ت و ث) مریوان - وحدت - ۹۳	۱۴. متناهی یا نامتناهی بودن هر یک از مجموعه‌های زیر را با مشخص کردن اعضا، معین کنید. الف) $W - \mathbb{N}$ ب) $\mathbb{N} - \mathbb{Z}$ پ) $\{\{1, 2, 3, \dots\}\}$ ت) $\{x \in \mathbb{Z} \mid -2 < x \leq 3\}$ ث) $\{x \in \mathbb{R} \mid 2 \leq x \leq 3\}$
(۳۵ بار) الف) تهران - شهید باهنر - ۹۳ ب) شهرکرد - دخترانه قلم‌چی - ۹۳ پ) اهواز - شاهد رضوان - ۹۲ ت) شاهرود - فرزانتگان - ۹۲	۱۵. مجموعه‌های زیر را با نوشتن اعضا نمایش دهید و متناهی یا نامتناهی بودن آنها را مشخص کنید. الف) $\{x^2 \mid x \in \mathbb{Z}, -2 \leq x \leq 1\}$ ب) $\left\{ \frac{1}{x} \mid x \in \mathbb{N}, x < 5 \right\}$ پ) $\left\{ \frac{1}{2x} \mid x \in \mathbb{Z} - \{0\} \right\}$ ت) $\left\{ \frac{(-1)^n}{5} \mid n \in \mathbb{N} \right\}$
صفحه‌ی ۲ - کار در کلاس - مکمل و مرتبط با تمرین‌های ۳ و ۴	۱۶. دو زیرمجموعه‌ی نامتناهی از مجموعه‌ی اعداد طبیعی بنویسید که اشتراک آنها تهی و اجتماع آنها، برابر مجموعه‌ی اعداد طبیعی باشد.
تهران - مهر - ۹۳ (۱۲ بار)	۱۷. اگر A و B دو زیرمجموعه از R و A مجموعه‌ای متناهی و B مجموعه‌ای نامتناهی باشد، مجموعه‌ی $A \cup B$ متناهی است یا نامتناهی؟
تهران - آسپال - ۹۲ (۱۰ بار)	۱۸. اگر A و B دو زیرمجموعه از R و $A - B$ مجموعه‌ای نامتناهی و A مجموعه‌ای نامتناهی باشد، مجموعه‌ی B متناهی است یا نامتناهی؟

مرجع

۱۹. اگر A و B دوزیر مجموعه از R باشند، آنگاه درستی یا نادرستی هر یک از جملات زیر را بررسی کنید. الف) اگر $A \subset B$ و A مجموعه‌ای نامتناهی باشد، B نیز مجموعه‌ای نامتناهی است. ب) اگر $A \subset B$ و B مجموعه‌ای متناهی باشد، آنگاه A نیز مجموعه‌ای متناهی است.	(۶ بار) الف) برازجان - فرزاتگان - ۹۳ ب) صفحه‌ی ۷ - تمرین ۶
۲۰. دو مجموعه‌ی نامتناهی مثال بنویسید که اشتراک آنها، مجموعه‌ای متناهی باشد.	صفحه‌ی ۷ - تمرین ۳

۲. متمم یک مجموعه

مجموعه‌ی مرجع

۲۱. R را به عنوان مجموعه‌ی مرجع در نظر بگیرید و سپس متمم هر یک از مجموعه‌های زیر را به صورت فاصله (بازه) نمایش دهید. الف) $A = (-1, 3]$ ب) $B = [1, +\infty)$ پ) $C = (-\infty, 2)$	صفحه‌ی ۱۲ - مکمل و مشابه تمرین ۱
۲۲. اگر U مجموعه‌ی مرجع باشد و A زیرمجموعه‌ی U ، آنگاه طرف دوم هر یک از تساوی‌های زیر را بنویسید. الف) $A \cup A' =$ ب) $A \cap U =$ پ) $U - A' =$ ت) $A \cap A' =$	(۱۰ بار) الف و ب) کرمانشاه - جوادالانم - ۹۳ پ و ت) زاهدان - فرزاتگان - ۹۱
۲۳. اگر $U = \{1, 2, 3, \dots, n\}$ مجموعه‌ی مرجع و $A = \{3, 4, 5, \dots, n-1\}$ ، آنگاه مجموعه‌ی A' را بیابید. ($n \in \mathbb{N}$)	تنکابن - خاتم الانبیاء - ۹۳ (۴ بار)
۲۴. اگر $\mathbb{Z}$ را به عنوان مجموعه‌ی مرجع در نظر بگیریم، آنگاه هر یک از مجموعه‌های زیر را با نوشتن اعضایش مشخص کنید. الف) $\mathbb{N}'$ ب) $(\mathbb{Z} - \mathbb{N})'$	صفحه‌ی ۹ - کار در کلاس - مکمل و مشابه تمرین ۵
۲۵. اگر U مجموعه‌ی مرجع و $A \subset B \subset U$ ، آنگاه به کمک نمودار ون، نشان دهید $B' \subset A'$.	صفحه‌ی ۱۲ - کار در کلاس - مکمل و مشابه تمرین ۳
۲۶. اگر $U = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$ ، $A = \{2, 4\}$ ، $B = \{2, 5, 7\}$ ، آنگاه مجموعه‌ی $(A \cup B)'$ را بیابید.	بیم - فرزاتگان - ۹۲ (۱۲ بار)
۲۷. اگر $\mathbb{N}$ مجموعه‌ی اعداد طبیعی را به عنوان مجموعه‌ی مرجع در نظر بگیریم و $A' = \{x \in \mathbb{N} \mid x < 10\}$ و $B' = \{x \in \mathbb{N} \mid x > 15\}$ ، مجموعه‌های $A \cup B$ و $A \cap B$ را بیابید.	تهران - فدک - ۹۳ (۱۰ بار)
۲۸. اگر $U = \{1, 2, 3, \dots, 9\}$ ، و دو مجموعه‌ی {اعداد اول} $A = \{2, 3, 5, 7\}$ و $B = \{5k - 3 \mid k \in \mathbb{Z}\}$ زیرمجموعه‌ی U باشند، آنگاه مجموعه‌ی $(A - B)'$ را بیابید.	آبادان - فرزاتگان - ۹۲ (۵ بار)
۲۹. اگر مجموعه‌ی مرجع U ، اعداد طبیعی کوچکتر از ۱۴ و $A = \{8, 10, 12\}$ و $B = \{4, 8, 6\}$ باشد، آنگاه مجموعه‌های زیر را بیابید. الف) A' و B' ب) $(B - A) \cup (A - B)$	شیراز - آل محمد - ۹۳ (۶ بار)
۳۰. اگر $U = \{1, 2, 3, \dots, 9, 10\}$ مجموعه‌ی مرجع، $A = \{2, 4, 5, 6\}$ ، $B = \{2, 3, 4, 7\}$ و $C = \{4, 5, 8, 9\}$ ، آنگاه مجموعه‌ی $A \cap (B - C)'$ را بیابید.	زنجان - کوثر - ۹۳ (۳ بار)
۳۱. اگر U مجموعه‌ی مرجع باشد، طرف دوم هر یک از تساوی‌های زیر را بنویسید. الف) $(U - A) \cap (A' \cup A) =$ ب) $(A \cap U') \cap (\emptyset \cup A)' =$ پ) $B \cup (A \cup B)' =$	(۷ بار) الف) شیراز - آل محمد - ۹۳ ب) بناب - فرزاتگان - ۹۴ پ) خوی - علامه حلی - ۹۲

مرجع

صفحه ۱۲ - کار در کلاس - مکمل و مرتبط با تمرین ۳	۳۲. اگر U مجموعه‌ی مرجع و نامتناهی باشد و A و B زیرمجموعه‌ی U باشند، در صورتی که $A \subset B$ و A' مجموعه‌ای متناهی باشد، آنگاه نشان دهید B نیز مجموعه‌ای نامتناهی است.
مرد - استعدادهای درخشان علامه جعفری - ۹۲ (۶ بار)	۳۳. اگر A و B دو زیر مجموعه از مجموعه‌ی مرجع U باشند و $A - B' = \emptyset$ ، به کمک نمودار ون نشان دهید $A - B = A$.

تعداد عضوهای اجتماع دو مجموعه

(۲۷ بار) الف) اهواز - الزهرا - ۹۳ ب) پاوه - ۹۳ پ) زنجان - کوثر - ۹۳	۳۴. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) اشتراک دو مجموعه‌ی مجزا، تهی است. ب) مجموعه‌ی اعداد گنگ و گویا، دو مجموعه‌ی مجزا هستند. پ) اگر A و B دو مجموعه‌ی غیر تهی و مجزا باشند، آنگاه $A - B = A$.
تهران - فرزاتگان ۵ - ۹۳ (۹ بار)	۳۵. اگر A و B دو مجموعه‌ی جدا از هم باشند، به کمک نمودار ون نشان دهید: $B' \cap (A \cup B) = A$
صفحه ۱۰ - مکمل و مرتبط با فعالیت	۳۶. با استفاده از نمودار ون، نشان دهید هرگاه A و B دو مجموعه‌ی جدا از هم باشند: الف) $A \subset B'$ ب) $B \subset A'$
صفحه ۱۰ - مکمل و مرتبط با فعالیت	۳۷. با استفاده از نمودار ون، نشان دهید هرگاه A و B دو مجموعه‌ی جدا از هم باشند، آنگاه $A - B$ و $B - A$ نیز جدا از هم هستند.
صفحه ۱۳ - مکمل و مرتبط با تمرین ۴	۳۸. فرض کنید A و B زیرمجموعه‌هایی از مجموعه‌ی مرجع U باشند، به طوری که $n(U) = 50$ ، $n(A) = 20$ ، $n(B) = 15$ و $n(A \cap B) = 10$ ، مطلوبست: الف) $n(A \cup B)$ ب) $n(A - B)$ پ) $n(B' - A)$ ت) $n(A' \cup B')$ ث) $n(A')$ ج) $n(A \cap B')$
تهران - مهر - ۹۳ (۶ بار)	۳۹. اگر A و B زیرمجموعه‌هایی از مجموعه‌ی مرجع U باشند و تعداد اعضای مجموعه‌های $A \cap B$ ، $A - B$ و $B - A$ به ترتیب ۱۰، ۵ و ۷ باشد، آنگاه هر یک از مجموعه‌های A ، B و $A \cup B$ چند عضو دارند؟
قم - بحرالعلوم - ۹۲ (۱۳ بار)	۴۰. اگر A و B زیرمجموعه‌هایی از مجموعه‌ی مرجع U باشند و $n(A \cap B) = 5$ ، $n(A - B) = 3$ و $n(A \cup B) = 13$ باشند، با رسم نمودار ون، تعداد اعضای مجموعه B را بیابید.
قوچان - فرزاتگان - ۹۳ (۲۰ بار)	۴۱. در یک کلاس ۳۲ نفری، ۱۵ نفر عضو تیم والیبال و ۱۸ نفر عضو تیم فوتبال هستند. اگر ۱۰ نفر عضو هر دو تیم باشند، چند نفر عضو هیچ تیمی نیستند؟
اصفهان - بهشت آیین - ۹۳ (۱۶ بار)	۴۲. در یک کلاس ۳۷ نفری، ۱۲ نفر به موسیقی و ۲۴ نفر به ورزش علاقه دارند و ۶ نفر به هیچ کدام علاقه ندارند. تعداد دانش‌آموزانی را مشخص کنید که: الف) به موسیقی یا ورزش علاقه دارند. ب) فقط به ورزش علاقه دارند. پ) فقط به موسیقی علاقه دارند. ت) هم به موسیقی و هم به ورزش علاقه دارند.
تهران - فرزاتگان ۵ - ۹۳ (۱۷ بار)	۴۳. از بین ۱۰۰ دانش‌آموز، ۵۰ نفر واکسن هپاتیت و ۳۵ نفر واکسن کزاز تزریق کرده‌اند. اگر ۴۰ نفر هیچ کدام از دو واکسن را تزریق نکرده باشند، چند نفر دقیقاً یکی از دو واکسن را تزریق کرده‌اند؟

مرجع

۴۴. در یک مهمانی ۲۵ نفر شرکت کرده‌اند. اگر ۱۴ نفر جای و ۱۷ نفر قهوه خورده باشند و ۶ نفر نه جای خورده باشند و نه قهوه، چند نفر حداکثر یک نوشیدنی خورده‌اند؟

۳. الگو و دنباله

الگو

الگوی خطی

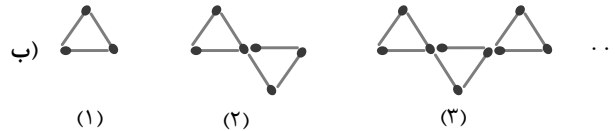
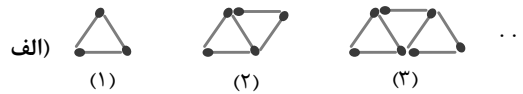
الگوهای غیر خطی

(۴ بار)

الف) اردبیل - غفاف - ۹۳

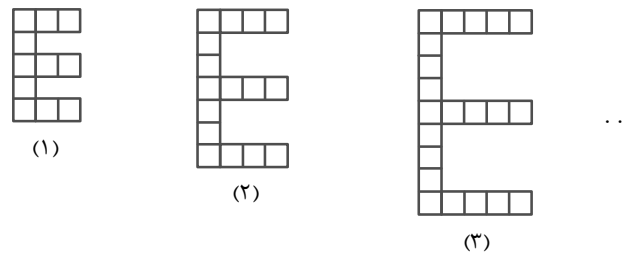
ب) تهران - بهاران - ۸۸

۴۵. به کمک تعدادی چوب کبریت، شکل‌های زیر به وجود آمده‌اند. تعداد چوب کبریت‌ها را در شکل n ام به دست آورید.

صفحه‌ی ۱۷ - مشابه و مکمل کار در کلاس

۴۶. برای ساختن حرف E، الگوی زیر استفاده شده است.

الف) در شکل دهم، چند مربع وجود دارد؟

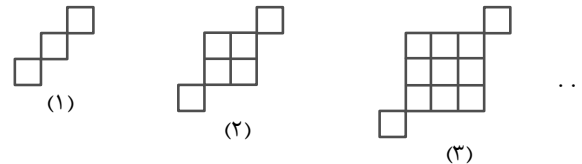
ب) در شکل n چند مربع وجود دارد؟

پ) آیا این الگو خطی است؟

ت) آیا شکلی در این الگو وجود دارد که تعداد مربع‌های آن ۲۵۶ تا باشد؟

تهران - آزمون - ۸۹
(۴ بار)

۴۷. در شکل زیر، تعداد مربع‌های کوچک از الگوی منظمی پیروی می‌کنند. تعداد مربع‌های کوچک در الگوی n ام را بیابید.

صفحه‌ی ۱۲ - مکمل و مرتبط با فعالیت

۴۸. با توجه به شکل زیر، در شکل چندم، ۸۱ نقطه وجود دارد؟

